

Socialnämnden

21 december 2020

Utredning om att utveckla samverkan med föreningslivet enligt uppdrag från socialnämnden

Vad är uppdraget?

Utveckla samverkan med föreningslivet för att hitta nya samverkansytor och öka mångfalden i arbetet riktat mot missbruk och psykisk ohälsa och därigenom öka livskvaliteten hos individer i utanförskap.

Hur har uppdraget utförts?

I rapporten har vi valt att fokusera på uppdraget sysselsättning för personer med missbruk och/eller psykisk ohälsa då det är ett tydligt identifierat behov sedan tidigare.

Kommunikatör för brukardelaktighet och föreningssamverkan har samtalat med flera av de föreningar som vänder sig till målgrupperna, både i regelbundna nätverksmöten (Gemensam utvecklingsgrupp) en gång i månaden och i enskilda möten.

Genom socialförvaltningens innovations- och utvecklingsgrupper och i ett utredningsuppdrag från kommunfullmäktige har utvecklare också samtalat med en rad invånare med egen erfarenhet om hur de ser på behovet av sysselsättning och vad som skulle kunna utgöra ett alternativ för en person i aktivt missbruk.

Hur ser det ut idag?

För personer med psykisk ohälsa men inte missbruk finns möjligheter till sysselsättning genom vårt samarbete med Fontänhuset Helsingborg och stadens egna verksamheter på Hantverkshuset och socialpsykiatrins sysselsättning. Här saknas dock sedan projektet Jobb på sikt lades ned 2018 ett individuellt stöd genom Individual Placement and Support, IPS-metoden, som hjälpte personer med långvarig psykisk ohälsa ut i arbetsträning, praktik och studier. Det var något som uppskattades mycket av de deltagande invånarna vi varit i kontakt med och som efterfrågas av brukarorganisationerna idag.

Det finns också flera lokala föreningar som på ett eller annat sätt är intresserade av att arbeta mer med sysselsättning för målgruppen med missbruk och/eller psykisk ohälsa: Hela människan - Ria, Frihamnen - Hemlösas hus, LP-stiftelsen, Verdandi och Värmestugan. De har också gjort flera försök på eget initiativ, inom ramarna för sin nuvarande verksamhet. Erfarenheterna därifrån säger att det är svårt att motivera målgruppen och framförallt svårt att få dem att ta sig någonsans utanför det normala rörelseområdet.

Ria har bland annat testat att ha en kolonilott som deras gäster fick möjligheten att hjälpa till att sköta. Det visade sig att det var svårt att få med gästerna ut till den, även om de erbjöd skjuts. Några av gästerna efterfrågade också ersättning för arbetet.

Frihamnen - Hemlösas hus har bland annat testat trädgårdsarbete utanför "huset" och en cykelverkstad för återvinning av skrotcyklar i källaren till den gamla brandstationen på Gåsebäck. Lokalen på brandstationen är dock trång och saknar toalett och rinnande vatten. De undrar därför om staden kan bidra med en lokal för verksamheten.

Ett projekt som varit på tal från och till sedan 2016 är Fritidsbank/Sportotek, för insamling och utlåning av fritidsutrustning. Där skulle en del kunna vara en sysselsättning för socialförvaltningens målgrupper för insamling, tvättning, lagning och lagerhållning. Det förutsätter dock en lämplig lokal och en förening som är beredd att driva verksamheten i samverkan med staden.

Generellt sett efterfrågar föreningarna en tydligare bild av vilken sorts sysselsättning det är socialförvaltningen önskar att de ska erbjuda och vad vi i så fall kan skjuta till för resurser, både genom föreningsbidrag/IOP-avtal, men även när det gäller individuell handledning och utbildning för handledare.

För att kunna hantera en fungerande sysselsättningsverksamhet efterfrågar föreningarna att staden kan bidra med kompetensutveckling till föreningarnas personal och volontärer och individuellt stöd till personerna som ska ingå.

Form av sysselsättning och stöd

Även om det ena inte utesluter det andra är det en avvägning om vi ska erbjuda en kollektiv sysselsättning som vänder sig uteslutande till personer i samma målgrupp och som då riskerar att fastna i samma umgänge och sammanhang eller om vi i stället ska jobba med mer individanpassade lösningar, där du får chansen i ett helt nytt sammanhang, i en förening eller ett företag, men med tät kontakt med en personlig handledare.

Här skulle vi behöva bredda perspektiven och även samverka mer med föreningar som kanske inte har som huvudinriktning att jobba med socialt arbete. Har idrottsklubbar och kulturföreningar uppgifter som kan skötas av personer med beroendeproblematik, men med nyktert uppträdande – om de samtidigt får rätt handledning av socialförvaltningen?

Lokaler i centrum och runt Gåsebäck

Ett stort problem är att hitta lämpliga lokaler, framförallt om vi tittar på de grupper som rör sig mestadels i centrum. För att en sysselsättningsverksamhet ska kunna locka till sig personer som till exempel hänger på Sundstorget bör den ligga i det omedelbara närområdet. Hela människan - Ria hade under en kort period en lokal i anslutning till The Tivoli under 2014, men blev uppsagda då det blev stökigt utanför lokalen. Sedan dess har de sökt nya möjligheter i samma område, utan att lyckas. Det finns ett motstånd hos fastighetsägare att ta in en verksamhet för den här målgruppen, även om det finns tomma lokaler.

Har staden lokaler i centrum som vi skulle kunna avvara till sysselsättning för den här målgruppen? Finns lokaler i området Söder/Gåsebäck/Planteringen för dem som rör sig kring boendena Fenix och Carnot och verksamheterna Café Ria, LP, Hemlösas hus/Värmestugan och Verdandi?

Ersättning och Sysselsättning först

En viktig fråga, inte minst för målgruppens motivation, är möjligheten till ersättning för det arbete de gör. De flesta sysselsättningsprojekt utgår från att personerna vill jobba ideellt eller som del i en arbetsmarknadsåtgärd eller rehabiliteringsinsats. För dem vi har pratat med har

det varit viktigt att få ett arvode eller en lön för det arbete de gör. Det ökar känslan av sammanhang och värdighet. Ett exempel är personer som säljer Faktum, där de själva får behålla halva summan som tidningen kostar. Det gör att individen växer, känner motivation och drivs att avstå droger för att kunna uppträda nyktert.

Erfarenheterna från socialförvaltningens arbete med brukardelaktighet säger samtidigt att det är svårt att erbjuda en rimlig ersättning som inte också ställer till det för individer med försörjningsstöd, bostadstillägg och/eller sjukersättning. Dels en rent administrativ börda, då de ska redovisa sin inkomst, då det oftast är omöjligt att veta i förväg hur många timmar de kommer att jobba en månad. Dels att deras försörjningsstöd minskar med motsvarande summa, eller att de blir återbetalningsskyldiga för bostadstillägget, vilket sänker den ekonomiska motivationen till att tacka ja till tillfälliga uppdrag som i sig inte räcker till en försörjning.

Här har staden en möjlighet att hitta och testa ett system som kan bidra till att uppmuntra den som får möjlighet till en begränsad sysselsättning som ett sätt att ta sig ur ett missbruk, utan att de förlorar sin ekonomiska trygghet. En "sysselsättning först"-princip.

Exempel från Danmark

Social frikort är ett försök som pågår i Danmark under 2019-2020 och som därefter ska utvärderas. Det sociala frikortet ger socialt utsatta invånare möjlighet att tjäna upp till 20 000 danska kronor per kalenderår skattefritt utan att ekonomiskt bistånd eller förtidspension minskar.

Det sociala frikortet ska således ge de mest utsatta invånarna i samhället bättre möjligheter att delta i samhällets gemenskap, bidra till och uppleva livskvalitet och värde i vardagen. Det kan även komma att påverka olika verksamheter till att ta ett socialt ansvar i att engagera och korttidsanställa socialt utsatta invånare som själva kan styra hur mycket och hur ofta de kan och vill arbeta.

För mer information se <https://socialfrikort.dk/>

Sammanfattning

Om staden kan hjälpa till med lokal och frågan om ersättning finns det goda utsikter att hitta samverkan med föreningar som kan och vill driva verksamheter med lågtröskelsysselsättning, för att ge personer med missbruk och/eller psykisk ohälsa ett "sysselsättning först"-alternativ i vardagen.

Kan vi dessutom erbjuda utbildning och kompetensutveckling till föreningar och handledning till enskilda individer som vill komma ut och prova på att arbeta i föreningar och företag, finns det möjlighet att ta steg ut i nya sammanhang för de individer som är redo.

Övriga dokument

- I en separat rapport till decemberrådet har vi redovisat uppdraget att se över arbetet med föreningsbidrag och ökad samverkan med föreningar.
- En rapport från 2019, "Utforma arbetet med att skapa meningsfull tillvaro för våra klienter på Sysselsättningen på Vuxenheten, Socialförvaltningen", av Ingrid Olin-Månsson, hanterades frågan om behov av sysselsättning för socialförvaltningens målgrupper med psykisk ohälsa.

- I en rapport till kommunfullmäktige 2020, "Trygghet i det offentliga rummet - Insatser för att personer med missbruks-, beroende-, och psykiatrisk problematik kommer i sysselsättning så att det offentliga utrymmet i city ska kännas tryggt och välkomnande" hanterar Pernilla Kvist och Björn Wäst utförligare frågan om behov av sysselsättning för personer med missbruk och/eller psykisk ohälsa.